

2019-11-05

TJÄNSTESKRIVELSE
Dnr KFKS 2019/266

Kommunstyrelsen

Rekommendation om kommunernas gemensamma finansiering av ett mer samlat system för kunskapsstyrning i socialtjänstens verksamheter

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen antar Sveriges kommuners och landstings (SKL) rekommendation om att gemensamt med andra kommuner, till SKL, finansiera viktiga förutsättningar för evidensbaserat arbete inom socialtjänsten enligt bilaga 1 till tjänsteskrivelsen daterad den 5 november 2019.

Kommunstyrelsen noterar att beslutet innebär att tidigare beslut i ärendet från den 17 juni 2019 (§ 218) upphävs.

Sammanfattning av ärendet

Det råder en bred enighet om vikten av en kunskapsbaserad socialtjänst. Kommunerna, SKL och staten har därför under lång tid samverkat för kunskapsutveckling inom socialtjänsten. Till stora delar har arbetet finansierats inom ramen för överenskommelser mellan staten och SKL. Medlen som förut var riktade statsbidrag är nu, efter önskemål från kommunerna, generella statsbidrag. Kommunerna kan själva prioritera hur dessa medel ska användas. Statsbidragen till kommunerna har inte blivit mindre, men generella statsbidrag förutsätter att kommunerna aktivt prioriterar att avsätta medel till gemensam utveckling inom kunskapsstyrningsområdet, kvalitetsregister och brukarundersökningar. SKL rekommenderar alla kommuner att gemensamt finansiera viktiga förutsättningar för att säkerställa att socialtjänstens verksamheter ska kunna följa upp och utveckla sina verksamheter och tydligare kunna prioritera resurser och insatser som gör skillnad för brukarna. Rekommendationen innebär att kommunerna bidrar till den gemensamma finansieringen av:

- Nationella kvalitetsregister som kommunerna använder
- Nationella brukarundersökningarna som SKL ansvarar för
- Utveckling av systematisk uppföljning
- Gemensam samordning på lokal, regional och nationell nivå

Kommunstyrelsen avslög den 17 juni 2019 SKL:s rekommendation om att delta i en gemensam finansiering av ett mer samlat system för kunskapsstyrning i socialtjänstens verksamheter. 90 procent av Sveriges kommuner har ställt sig bakom rekommendationen. Arbetet utifrån rekommendationen träder i kraft från och med 2020 med de kommunerna som antagit rekommendationen. De 21 kommuner som avslagit rekommendationen har nu fått möjlighet att ändra sitt beslut för att kunna delta i det gemensamma utvecklingsarbetet.

De kommuner som inte har antagit rekommendationen kommer inte längre få tillgång till nationella kvalitetsregister. De kommer inte få tillgång till de nationella brukarundersökningarna som SKL ansvarar för eller till en ny undersökningstjänst för brukarundersökningarna. Eventuellt kommer det att finnas en möjlighet att ansluta sig till brukarundersökningar mot en särskild avgift. SKL kan inte ge besked i dagsläget om det kommer att finnas möjlighet att ansluta sig till kvalitetsregister vid senare tillfälle mot en obestämmd avgift. Kommunerna kommer inte kunna representera länet i den nationella samverkansgruppen för kunskapsstyrning i socialtjänsten samt ingå i styrgruppen eller vara involverade i bedömning och fördelning av medel till kvalitetsregistren. Dessa är viktiga förutsättningar som används för att strukturera, följa upp och utveckla socialtjänstens verksamheter. De används som ett hjälpmedel för att tydligare kunna prioritera resurser och insatser som gör skillnad för kunderna. Att inte få tillgång till nationella kvalitetsregister innebär en risk för patientsäkerheten och kan påverka vården för kunderna negativt.

För Nacka kommun kommer rekommendationen innebära en kostnad om cirka 200 000 kronor för år 2020. Arbetet kommer att pågå under åren 2020–2023. Avsikten är att finansiering och organisering permanentas, där kommunerna så väl som staten bidrar långsiktigt.

Ärendet

SKL:s rekommendation om att delta i en gemensam finansiering av ett mer samlat system för kunskapsstyrning i socialtjänstens verksamheter har den 17 juni 2019 §218 avslagits av kommunstyrelsen i Nacka. Kommunstyrelsens arbetsutskott, socialnämnden, äldrenämnden, arbets- och företagsnämnden har tidigare i år föreslagit till kommunstyrelsen att anta rekommendationen. SKL ger nu en möjlighet för kommunerna som avslagit rekommendationen att ändra sitt beslut för att kunna delta i det gemensamma utvecklingsarbetet.

Konsekvenser av beslutet att avslå rekommendationen

90 procent av Sveriges kommuner ställer sig bakom rekommendationen. Arbetet utifrån rekommendationen kommer att träda i kraft från och med 2020 med de kommunerna som antagit rekommendationen. För Nacka kommun innebär det följande:

- inte få tillgång till nationella kvalitetsregister
- inte få tillgång till de nationella brukarundersökningarna som SKL ansvarar för eller till en ny undersökningstjänst för brukarundersökningarna
- inte kunna representera länet i den nationella samverkansgruppen för kunskapsstyrning i socialtjänsten
- inte ingå i styrgruppen eller vara involverad i bedömning och fördelning av medel till kvalitetsregistren

Eventuellt kommer det att finnas en möjlighet att ansluta sig till kvalitetsregistren och brukarundersökningar mot särskilda avgifter.

Nationella kvalitetsregister har implementerats framgångsrikt inom den kommunala hälso- och sjukvården i Nacka. De används som hjälpmedel inom äldreomsorgen i bedömningar för risk för undernäring, trycksår, fall, dålig munhälsa och inkontinens. De används både på individnivå för att följa upp kundernas hälsotillstånd över tid och att säkerställa att planerade åtgärder blir utförda. Kvalitetsregistren används i utveckling av vården på verksamhetsnivå. Nacka kommun använder resultaten från kvalitetsregistren för att följa upp kvaliteten på verksamheterna, jämföra verksamheternas resultat och jämföra Nackas

resultat med andra kommuner och riket. Äldrenämnden följer upp målvärdet i indikator *god vård i livets slutskede* via resultatet i Svenska palliativregistret.

Att inte få tillgång till nationella kvalitetsregister innebär en risk för patientsäkerheten och kan påverka kundernas vård negativt. Risker i kundernas hälsa och beteendemässiga symtom kan inte längre registreras med ett validerat instrument. Minskad användning av lugnande läkemedel hos äldre är ett exempel på nyttan av användning av BPSD -registret. Minskad läkemedelsanvändning hos äldre är prioriterat område både i riket och i Nacka. Resultatet följs i äldrenämndens indikator *Andel personer 75 år eller äldre som behandlas med fler än 10 mediciner*.

Samtliga särskilda boenden för äldre skulle behöva själva ta fram nya bedömningsverktyg som inte är evidensbaserade. Jämförelse med andra verksamheter eller andra kommuner skulle inte vara möjligt längre. Framtagande av nya bedömningsverktyg är kostsamt och kräver en kompetens som verksamheterna inte har.

Invånare och brukare förväntar sig ett stöd som är baserat på bästa tillgängliga kunskap. Om finansieringen av brukarenkäter inte säkras så riskerar sannolikt denna källa till kunskap och lärande att försvinna. Det finns konkreta exempel på att brukarundersökningar utvecklar verksamheterna. Brukarundersökningar ger kommunerna en möjlighet att säkra kunskap och lärande i sin organisation. Verksamheter använder brukarundersökningar i sitt utvecklingsarbete. Kommunen följer upp verksamheternas kvalitet och jämför Nackas resultat med andra kommuner och riket. Det finns större vinster med att gemensamt finansiera och utveckla detta tillsammans än att vidareutveckla motsvarande tjänster på egen hand. Kommunerna kan utifrån rekommendation påverka och styra utvecklingen utifrån sina behov.

Innehållet i rekommendationen

Det råder en bred enighet om vikten av en kunskapsbaserad socialtjänst. Kommunerna, SKL och staten har därför under lång tid samverkat för kunskapsutveckling inom socialtjänsten. Till stora delar har arbetet finansierats inom ramen för överenskommelser mellan staten och SKL. Medlen som förut var riktade statsbidrag är nu, efter önskemål från kommunerna, generella statsbidrag. Kommunerna kan själva prioritera hur dessa medel ska användas. Statsbidragen till kommunerna har inte blivit mindre, men generella statsbidrag förutsätter att kommunerna aktivt prioriterar att avsätta medel till gemensam utveckling inom kunskapsstyrningsområdet, kvalitetsregister och brukarundersökningar.

SKL rekommenderar alla kommuner att gemensamt finansiera viktiga förutsättningar för att säkerställa att socialtjänstens verksamheter ska kunna följa upp och utveckla sina verksamheter och tydligare kunna prioritera resurser och insatser som gör skillnad för brukarna. Rekommendationen innebär att kommunerna bidrar till den gemensamma finansieringen av:

- Nationella kvalitetsregister som kommunerna använder
- Nationella brukarundersökningarna som SKL ansvarar för
- Utveckling av systematisk uppföljning
- Gemensam samordning på lokal, regional och nationell nivå

Arbetet kommer inledningsvis att pågå under åren 2020–2023 och därefter permanentas. De kvalitetsregister som 2018 finansieras av stat och regioner och som kommunerna använder är: Senior alert, Svenska palliativregistret, BPSD-registret, SveDem och Rikssår.

Brugarundersökningar och övrigt stöd till utveckling av systematisk uppföljning har tidigare finansierats genom överenskommelser med staten och även interna utvecklingsmedel.

I SKL:s grunduppdrag ingår intressebevakning, service och rådgivning samt viss verksamhetsutveckling. Det finns en avgiftspolicy för utökade tjänster. Tjänster och stöd inom kunskapsstyrningsområdet är, enligt SKL:s styrelse, av sådan karaktär och omfattning att de kräver tilläggsfinansiering på samma sätt som regioner i dag tilläggs finansierar detta. SKL:s kongress har beslutat att SKL ska stödja medlemmarna i arbetet för en jämlik, jämställd och evidensbaserad socialtjänst. Utgångspunkten är att bästa möjliga kunskap ska finnas tillgänglig vid varje möte mellan socialtjänstens personal och deras klienter. Det ska vara lätt att göra rätt och det ska finnas förutsättningar för lärande. De tjänster och stöd som ingår i förslaget har aldrig finansierats inom ramen för SKL:s ordinarie medlemsavgift, utan SKL har stöttat kommunerna i denna utveckling med stöd av överenskommelser mellan SKL och regeringen, tillfällig gemensam finansiering från kommunerna eller interna tillfälliga utvecklingsmedel.

Efter 2016 är de omfattande överenskommelserna med staten, för utveckling inom socialtjänstens område, avslutade. SKL rekommenderade därför i juni 2016 kommunerna att gemensamt finansiera en stödfunktion på SKL för att bidra till en mer evidensbaserad socialtjänst under åren 2017–2018. Det angavs i rekommendationen att SKL i slutet av 2018 skulle återkomma om hur den framtida organisationen och finansieringen för detta stöd skulle kunna utformas. Denna rekommendation om gemensam finansiering är grunden till hur SKL ska kunna fortsätta att bidra till en mer evidensbaserad socialtjänst.

Nackaborna förväntar sig ett stöd som är baserat på bästa tillgängliga kunskap. Inom nämndernas område behövs ett fortsatt arbete för att utveckla och integrera ett evidensbaserat arbete. Ett viktigt sådant område är uppföljning av att de insatser som beviljas bidrar till en positiv utveckling för den enskilde. Detta kan sammanställas på gruppnivå och användas för att utveckla verksamheten. Socialtjänstlagen och hälso- och sjukvårdslagen kräver att insatser ska vara av god kvalitet. En förutsättning för god kvalitet kräver kunskap om resultat. I det arbetet behövs fortsatt stöd både regionalt och nationellt. Enheterna bedömer att det finns ett fortsatt behov av nationell samordning inom socialtjänsten i dessa frågor. Antagande av rekommendationen stödjer det redan implementerade och validerade arbetssätt som har gett goda resultat i verksamheternas utvecklingsarbete.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget till beslut kostar cirka 200 000 kronor år 2020 för Nacka kommun, fördelat på tre nämnder. Beslut om finansiering gäller för fyra år, men avsikten är att verksamheten ska permanentas och kommunernas finansiering ska vara långsiktig. Kostnaden kommer att öka i takt Nackas befolkningstillväxt med eventuella kostnadsökningar. Kostnaderna beräknas utifrån max 1,95 kronor per invånare i kommunen. Det är svårt att vara nämndspecifik i ärendet då kostnaden ska fördelas mellan tre nämnder.

Konsekvenser för barn

Förslaget medför inte några konsekvenser för barn.

Handlingar i ärendet

Bilaga 1 Rekommendation SKL gemensam finansiering. Meddelande nr15/2018, den 14 december 2018

NACKA
KOMMUN

- Bilaga 2 Protokollsutdrag från äldrenämnden den 24 april 2019 §33
- Bilaga 3 Protokollsutdrag från socialnämnden den 25 april 2019 §64
- Bilaga 4 Protokollsutdrag från kommunstyrelsens arbetsutskott den 14 maj 2019 §72
- Bilaga 5 Protokollsutdrag från arbets- och företagsnämnden den 28 maj 2019 §52
- Bilaga 6 Protokollsutdrag från kommunstyrelsen den 17 juni 2019 §218
- Bilaga 7 Information till de kommuner som avslagit SKL:s rekommendation om gemensam finansiering av ett mer samlat system för kunskapsstyrning i socialtjänstens verksamheter, den 20 september 2019.

Tf. Marie Ivarsson
Social- och äldredirektör
Stadsledningskontoret

Elisa Reinikainen
Medicinskt ansvarig sjuksköterska
Äldreenheten